

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky predkladá návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 332/2023 Z. z. o verejnej osobnej doprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 335/2025 Z. z. a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Predkladaný návrh nadväzuje na aplikačnú prax po nadobudnutí účinnosti zákona č. 332/2023 Z. z., pričom reflektuje potrebu precizovania niektorých ustanovení, odstránenia identifikovaných výkladových nejasností a doplnenia právnej úpravy v oblastiach, ktoré si vyžiadali legislatívne ukotvenie v dôsledku vývoja dopravného trhu a praktických skúseností obyvateľov a dopravcov s ohľadom na najnovšie trendy v európskej dopravnej politike.

Návrh zákona obsahuje najmä:

- legislatívne ukotvenie náhradnej dopravy cestujúcich,
- zavedenie a komplexnú právnu úpravu dopytovej dopravy,
- spresnenie podmienok udeľovania povolení na prevádzkovanie liniek,
- úpravu poskytovania dopravných informácií,
- legislatívno-technické úpravy reagujúce na aplikačné nedostatky.

Navrhované zmeny majú prevažne spresňujúci a systémový charakter a nepredstavujú zásadnú koncepčnú zmenu zákona. Ich cieľom je zvýšiť právnu istotu subjektov pôsobiacich vo verejnej osobnej doprave, odstrániť prípadné právne nejasnosti a zabezpečiť jednotnú aplikačnú prax.

Návrh zákona nemá žiadne vplyvy na rozpočet verejnej správy, na limit verejných výdavkov, na podnikateľské prostredie, na informatizáciu spoločnosti, na životné prostredie, na služby verejnej správy pre občana, sociálne vplyvy a ani vplyvy na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi Slovenskej republiky a nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, zákonmi Slovenskej republiky, medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentmi, ktorými je Slovenská republika viazaná, ako aj s právom Európskej únie.

Návrh zákona nie je predmetom vnútrokomunitárneho pripomienkového konania.

B. Osobitná časť

K Čl. I

K bodom 1 a 2

Rozširuje sa vecná pôsobnosť zákona aj na dopytovú dopravu a zabezpečuje sa jej systematické začlenenie do právneho rámca verejnej osobnej dopravy.

K bodu 3

Rozširuje sa okruh osôb, ktoré môžu kontrolovať cestovné lístky v pravidelnej doprave tak, aby tieto osoby nemuseli byť zamestnancami dopravcu, ale napríklad zamestnancami organizátora integrovaného dopravného systému, objednávateľa a prípadne iné poverené osoby.

K bodu 4

Jednoznačne sa ustanovuje, že za pravidelnú dopravu sa považuje aj náhradná doprava cestujúcich, čím sa odstraňuje výkladová neistota v aplikačnej praxi, predovšetkým v kontexte schvaľovacích procesov.

K bodom 5 až 10

Precizujú sa podmienky udeľovania povolenia na prevádzkovanie linky, jeho obsahové náležitosti a procesné postupy. Zavádza sa možnosť udeliť povolenie viacerým prevádzkovateľom dopravy, spresňuje sa definovanie trasy linky a zavádza sa povinnosť informovať ministerstvo o vydaní, zmene a odňatí povolení z dôvodu pripravovaného projektu eNRI DOP. Cieľom je zvýšiť transparentnosť a právnu istotu povoľovacieho procesu.

K bodu 11

Legislatívnotechnická úprava v súvislosti s bodom 3.

K bodu 12

Rozširujú sa povinnosti dopravcu v oblasti poskytovania dopravných informácií o mimoriadnostiach. Spôsob poskytnutia informácií je ustanovený vo vyhláske č. 269/2024 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o verejnej osobnej doprave.

K bodu 13

Legislatívnotechnická úprava v súvislosti s bodom 3. Poznámkou pod čiarou sa upresňuje, že ide o situáciu v záväzkovom vzťahu, v rámci ktorého nie je výnosové riziko na strane dopravcu.

K bodu 14

Rozširuje sa kompetencia zisťovať totožnosť cestujúceho, ktorý sa nepreukázal preukazom totožnosti, aj o obecnú políciu.

K bodu 15

Doplňa sa povinnosť vlastníka, správcu alebo nájomcu autobusovej stanice zverejňovať podmienky využívania priestorov vrátane cenníka a zasielať ich príslušnému vyššiemu územnému celku.

K bodu 16

Legislatívnotechnická úprava v súvislosti s rozšírením vecnej pôsobnosti zákona o dopytovú dopravu.

K bodu 17

Jednoznačne sa určuje zodpovednosť za oznamovanie dopravných informácií cestujúcim. Spôsob oznamovania dopravných informácií cestujúcim je ustanovený vo vyhláske č. 269/2024 Z. z, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o verejnej osobnej doprave.

K bodu 18

V § 16a sa upravuje komplexná právna úprava náhradnej autobusovej dopravy. Upravujú sa podmienky jej zabezpečovania, schvaľovací proces pre cestovný poriadok a prevádzkovanie linky náhradnej dopravy, informačná povinnosť, kompetencie v oblasti označovania zastávok a vozidiel a poskytovanie priestoru na informovanie cestujúcich o náhradnej doprave. Cieľom je zabezpečiť právnu istotu a jednotnú aplikačnú prax pri plánovaných aj mimoriadnych obmedzeniach dopravných služieb.

Na spôsob informovania o náhradnej autobusovej doprave sa vzťahujú všeobecne platné ustanovenia určené vo vyhláske č. 269/2024 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o verejnej osobnej doprave. Vhodným spôsobom sa pri mimoriadnom obmedzení alebo zastavení dopravných služieb pripúšťa určitá miera nesúlady s ustanoveniami určenými vo vyhláske č. 269/2024 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o verejnej osobnej doprave v prospech včasnosti informovania cestujúcich (za prípustné sa napríklad považuje, že odchody náhradnej autobusovej dopravy pre železničnú dopravu sa do doby plnohodnotného nastavenia informačného systému a zobrazenia na elektronickej tabuli s odchodmi, cieľmi a nástupišťami, vyhlasujú prostredníctvom staničného rozhlasu, alebo že v čase do nasadenia plnohodnotnej náhradnej autobusovej dopravy, sú jej odchody orientačné). Pripúšťa sa aj informovanie prostredníctvom sociálnych sietí, webového sídla dopravcu, za ktorého sa vykonáva náhradná doprava, alebo push-notifikácií v aplikácii dopravcu alebo integrovaného dopravného systému s cieľom informovať cestujúceho bezprostredne.

V § 16b a 16c sa upravuje právna úprava dopytovej dopravy. Definuje sa jej pojem, prevádzkové podmienky, povinnosti dopravcu, režim zastávok a označovanie dopravných prostriedkov. Cieľom je vytvoriť právny rámec pre flexibilné formy mobility reagujúce na potreby územia a cestujúcich.

V aktuálne platnej legislatíve nie je pojem dopytová doprava definovaný. Keďže ide o špecifický spôsob poskytovania dopravných služieb, ktorý nespadá do definície pravidelnej dopravy, no zároveň je odlišný aj od poskytovania taxislužby, je nevyhnuté pre tento spôsob poskytovania prepravných služieb nastaviť adekvátne legislatívne rámce. Ide zároveň aj o požiadavku vyplývajúcu z aplikačnej praxe, nakoľko objednávateľia dopravných služieb vo verejnom záujme sú nútený hľadať spôsoby, ako zvyšovať ekonomickú efektivitu verejnej

dopravy ako takej, najmä v oblastiach, kde je nedostatočná hustota osídlenia a prevádzka štandardnej pravidelnej linkovej dopravy je z tohto dôvodu príliš nákladná.

Model dopytovej dopravy, ktorý je pre objednávateľa ekonomicky efektívny a zároveň výrazne zvyšuje atraktivitu verejnej dopravy pre cestujúceho je vzhľadom na charakter osídlenia potenciálne aplikovateľný vo viacerých lokalitách na území SR. Dopravné služby v dopytovej doprave sa prevádzkujú na základe zmluvy o dopravných službách vo verejnom záujme, to znamená, že neexistuje možnosť dopytovej dopravy prevádzkovanvej na komerčnej báze. To umožňuje zachovať určitý stupeň regulácie dopytovej dopravy tak, aby nedošlo k negatívnym efektom súvisiacim napríklad so súbežnou dopravou. Z uvedených dôvodov preto adekvátne k pravidelnej doprave zavádzame inštitút povolenia na prevádzkovanie dopytovej dopravy, ktorým sa zabezpečí evidencia prevádzkovaných systémov dopytovej dopravy.

Keďže dopytová doprava nie je pravidelnou dopravou, nemá štandardný cestovný poriadok a ani trasu. Tá sa tvorí na základe vopred prijatých objednávok cestujúcich. Dopytová doprava môže byť zároveň vykonávaná dopravnými prostriedkami s menšou obsaditeľnosťou než štandardný autobus. Z tohto dôvodu je potrebné zadefinovať prevádzkové podmienky, na základe ktorých sa určí najmä časový a územný rozsah prevádzky, definujú sa miesta na nástup a výstup cestujúcich, ich konkrétna poloha a zadefinujú sa podmienky prepravy batožiny, detských kočíkov, invalidných vozíkov a pod.

Nakoľko existuje požiadavka, aby dopravné služby v dopytovej doprave boli súčasťou existujúcich dopravných systémov, je potrebné tiež vyriešiť spôsob označovania dopravných prostriedkov dopytovej dopravy. Popri povinnosti označiť dopravný prostriedok obchodným menom dopravcu je potrebné dopravné prostriedky v dopytovej doprave označiť aj pre potreby zabezpečenia orientácie cestujúcich a ich rozpoznateľnosti v prevádzke. Je potrebné preto adekvátne aplikovať spôsob označenia, ktorý sa používa aj v pravidelnej osobnej doprave, najmä vo vzťahu k spôsobu umiestnenia označenia a jeho textovo-číselnej kombinácie. Takéto označenie môže byť založené na územnom princípe (napr. Púchovský dráčik, Nitriansky šarkan), alebo na alfanumerickom princípe (napr. linka 666, linka D99).

K bodu 19

Legislatívnotechnická úprava.

K bodom 20 až 22

Rozširujú a špecifikujú sa ustanovenia týkajúce sa dopytovej dopravy.

K bodu 23

Zavádza sa povinnosť organizátora mať štatutárny orgán alebo najmenej jedného člena štatutárneho orgánu splňajúceho zákonom ustanovené podmienky. Cieľom je posilniť odborné zabezpečenie kompetencií organizátora.

K bodom 24

Legislatívnotechnická úprava v súvislosti s rozšírením vecnej pôsobnosti zákona o dopytovú dopravu.

K bodu 25

Rozširuje sa pôsobnosť národnej dopravnej autority alebo ňou poverenej osoby poskytovať aj súvisiace služby (napríklad zákaznícka podpora) a zároveň sa zabezpečuje precizovanie definície tarify dopravcu určenej pre používanie v rámci projektu NICL. Hoci sa v znení ustanovenia spomína bezhotovostná platba, neurčuje sa tým spôsob úhrady za kúpu NICL, ktorý v súlade s Ústavou SR môže byť uhradený aj hotovosťou na príslušnom kontaktnom mieste.

K bodom 26 a 27

Spresňujú sa kompetencie ministerstva dopravy v súvislosti s pripravovaným projektom eNRI DOP, ktorým sa zavedie elektronizácia konaní vo verejnej osobnej doprave. Rozšírenie o predkladané zoznamy a číselníky je nevyhnutnou súčasťou fungovania eNRI DOP.

Okrem uvedeného sa vytvára právny titul na vydanie jednotnej metodiky výpočtu prepravených osôb a výkonov v osobnej doprave. V súčasnosti prebieha štatistické vykazovanie podľa pokynov stanovených dokumentov vydanými ŠÚ SR Metodické vysvetlivky k obsahu výkazu Dop 1-12 a Dop 6-01, doplnok č. 1 stanovuje postup výpočtu Prepravených osôb a doplnok č. 2 stanovuje postup výpočtu Výkonov v osobnej doprave (prepravené osobokilometre). Oba dokumenty sú značne zastarané - pri výpočtoch používajú koeficienty, ktoré dnes vôbec nezodpovedajú skutočnosti a vykazovaný počet cestujúcich najmä u dopravcov s nástupom všetkými dverami významne nadsadzujú.

K bodom 28 až 32

Spresňujú sa postupy v oblasti koordinácie dopravných služieb prostredníctvom funkcie národnej dopravnej autority vrátane povinnosti dohody s objednávatel'ami a organizátormi pri určitých úkonoch a výstupoch.

K bodom 33 až 49

Legislatívnotechnická úprava v súvislosti s rozšírením vecnej pôsobnosti zákona o dopytovú dopravu. Rozširujú a precizujú sa ustanovenia týkajúce sa kompetencií orgánov verejnej správy aj na dopytovú dopravu a dopĺňajú sa správne delikty, čím sa zabezpečuje systematická jednotnosť právnej úpravy.

K bodu 50

Legislatívnotechnická úprava v súvislosti s bodom 11.

K bodu 51

Dopĺňajú sa správne delikty vo vzťahu k novým povinnostiam.

K bodom 52 až 57

Dopĺňajú sa a upravujú správne delikty v súvislosti s úpravou povinností pri poskytovaní dopravných informácií, úpravou náhradnej autobusovej dopravy a požiadaviek na štatutárny orgán alebo člena štatutárneho orgánu organizátora.

K bodu 58

Upravuje sa prechodné ustanovenie s cieľom umožniť postupné zavádzanie novej povinnosti v oblasti personálneho zabezpečenia organizátora.

K bodu 59

Legislatívnotechnická úprava v súvislosti s bodom 3.

K Čl. II

V čl. II sa zosúladí flexibilná forma mobility upravená návrhom zákona s dikciou ustanovenia § 3 živnostenského zákona tak, aby boli vzájomne obsahovo i rozsahovo konformné.

K Čl. III

V súvislosti s rozšírením predmetu zákona v bode 18 sa stanovujú nové správne poplatky.

K Čl. IV

Po dohode s Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky sa odstraňuje nezákonný stav podľa zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke § 60 ods. 6, pri ktorom dochádza k novej zámene označenia zastávky definovaného vo vyhláske MD SR č. 269/2024 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o verejnej osobnej doprave so značkou Z331 Zastávka definovanou vo vyhláske Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 30/2020 Z. z. o dopravnom značení.

K Čl. V

Precizuje sa, ktoré povinnosti vodiča taxislužby sa nevzťahujú na taxislužbu vykonávanú na základe zmluvy o dopravných službách vo verejnom záujme.

K Čl. VI

Účinnosť sa navrhuje na 1. novembra 2026, pričom sa dáva dostatočný priestor na legislatívny proces s predpokladanou primeranou dĺžkou legisvakančného obdobia.